

Перспективи використання криптовалют у сфері вищої освіти

Богдан Салій

аспірант,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: bogdan.salij@gmail.com,

ORCID: 0000-0002-1012-7959

Ірина Мігус

професор кафедри управління фінансово-економічною безпекою,

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,

e-mail: irynamp@krok.edu.ua,

ORCID: 0000-0001-6939-9097

Криптовалюти як новий вид цифрової валюти нині набувають значної популярності і вже широко застосовуються для оплати послуг і товарів у різних країнах світу. З розвитком використання криптовалют у різних сферах набувають актуальності дослідження цього феномену в системі вищої освіти.

Криптовалюти революціонізували глобальний фінансовий ландшафт та є предметом досліджень як науковців, так і практиків у сфері менеджменту, фінансів та ін. Зокрема, це Andreas M. Antonopoulos, відомий експерт у сфері біткоїна та блокчейну; Vitalik Buterin, співзасновник блокчейн-платформи Ethereum. Різні аспекти блокчейну та криптовалют досліджує MIT Media Lab: Медіа-лабораторія Масачусетського технологічного інституту. Провідну команду дослідників зібрано в Blockchain Research Institute (BRI), які досліджують різноманітні аспекти впровадження блокчейну в різні галузі. Крім дослідницьких інституцій, правові, регуляторні та технічні аспекти криптовалют та блокчейну досліджують і неурядові організації, приміром Coin Center. В Україні лише формується когорта науковців, які зосереджують увагу на вивченні цих питань. В науковому дискурсі вирізняються роботи І.Мігус, Близнюк О., Пилявця В. та ін.

Метою дослідження є дослідити зарубіжний досвід використання криптовалют у сфері вищої освіти в різних європейських країнах для визначення викликів і можливостей такого використання в Україні.

Для досягнення було використано комбінований метод, що об'єднує якісні та кількісні методи дослідження. Використано, зокрема, порівняльний аналіз для вивчення підходів та механізмів, які використовуються різними європейськими країнами, вивчення конкретних кейсів, проведено збір та аналіз даних.

Зростання популярності криптовалют таких, як Bitcoin та Ethereum, викликало значний інтерес суб'єктів господарювання та фізичних осіб у всьому світу [1]. В США криптовалюти активно використовуються для оплати товарів і послуг, в т.ч. в ресторанах та інтернет-магазинах. В Японії прийнято законодавство, яке легалізує біткоїн як засіб платежу. Багато магазинів і компаній дозволяють своїм клієнтам розраховуватися криптовалютами. Криптовалюти та блокчейн-технології отримали визнання в Швейцарії, де багато компаній і навіть університети приймають криптовалюту як засіб платежу. Це свідчить про те, що невдовзі цифрові валюти можуть стати загальноприйнятим засобом оплати в

освітньому секторі. В кількох університетах в США та Європі вже є успішна практика з використанням криптовалюти. Наприклад, окремі університети приймають пожертвування в криптовалюті та пропонують спеціальні курси з блокчейн-технологій і криптовалют. Наразі в Європі лише обмежена кількість освітніх установ дозволяють оплату в криптовалюті, приміром університет Люцерни в Швейцарії. Проте, це може змінитися в майбутньому, оскільки інтерес до цього способу платежу зростає, а отже заклади вищої освіти як суб'єкти господарювання мають бути готовими до впровадження криптовалют в систему оплати за освітні послуги та інші товари чи послуги.

Однак для широкомасштабного впровадження цього підходу потрібні значні зусилля для регулювання цього процесу [1]. Із зростанням популярності та використання криптовалют уряди держав стикаються з викликом розробки ефективних механізмів регулювання цього новоствореного класу активів. Відтак розгортаються наукові та прикладні дослідження в цій сфері. В Університеті Кембриджу створено Cambridge Centre for Alternative Finance, що вивчає альтернативні фінансові технології, включаючи криптовалюту та блокчейн. Національний університет Сінгапуру також є одним з світових центрів досліджень в галузі блокчейн та фінтех.

Перспективи використання криптовалюти в оплаті за освітні послуги можуть бути різноманітними і залежать від розвитку цифрових технологій та інших інновацій. На основі опрацьованих джерел [2-4] можемо визначити кілька можливих перспектив використання криптовалют в сфері вищої освіти:

1. Розширення доступу до освіти, оскільки використання криптовалюти може полегшити міжнародні оплати та зменшити бар'єри для студентів з різних країн. Глобальний доступ до освіти передусім актуальний для онлайн-освіти та дистанційного навчання.

2. Ефективне фінансування, швидкі та ефективні транзакції. Завдяки криптовалюті можуть значно прискорюватися процеси оплати та знижуватися витрати на перекази, що буде вигідним для міжнародних студентів та науковців і дослідників.

3. Розвиток нових моделей оплати: Використання криптовалюти може сприяти розвитку нових, інноваційних моделей оплати, таких як мікроплатежі за окремі курси чи матеріали. Це може зробити освіту більш доступною та гнучкою.

4. Забезпечення прозорості й безпеки фінансових операцій, оскільки технологія блокчейн, яка лежить в основі багатьох криптовалют, може забезпечити високий рівень безпеки і прозорості. Це може бути корисним для управління фінансами в освітніх інститутах та уникнення фінансових маніпуляцій.

Однак, разом з цими перевагами, університети зіткнуться з новими викликами в своєму управлінні та неодмінно змушені будуть вирішувати важливі проблеми, такі як волатильність цін криптовалют, регуляторна нечіткість, дотримання конфіденційності та безпеки. Використання криптовалют в освітній сфері потребуватиме запровадження відповідних правових інструментів та

стандартів. Перспективи використання криптовалюти в оплаті за освітні послуги в Україні залежать від розвитку блокчейн- технологій та розповсюдження цифрових валют.

Використання криптовалют спричиняє унікальні виклики через їх децентралізований характер, міжнародні транзакції та складну технологію, яка їх підтримує, таку як блокчейн. На відміну від традиційних валют, криптовалюти не випускаються або контролюються центральними банками, що робить регулювання їх використання та оподаткування, зокрема в університетах, як суб'єктах господарювання, більш складними. Проблеми, які можуть виникнути при використанні криптовалюти в освітніх послугах, включають волатильність цін, недостатню регуляторну чіткість, проблеми з безпекою, а також обмежену прийнятність криптовалют у суспільстві. Однак в близькій перспективі використання криптовалют в системі вищої освіти як підсистемі національної економіки набуватиме все більшого обсягу, що передбачає необхідність подальших цілеспрямованих наукових досліджень.

Ключові слова: криптовалюта, блокчейн, вища освіта, університет.

Список використаних джерел:

1. White, S. (2023, March 20). *Understanding Cryptocurrency Taxation in Europe. Crypto Insights.* Режим доступу: <https://www.cryptoinsights.com/blog/cryptocurrency-taxation-europe>.
2. Andreas M. Antonopoulos (2017, June) *Mastering Bitcoin: Programming the Open Blockchain.* Режим доступу: <https://dl.ebooksworld.ir/motoman/Oreilly.Mastering.Bitcoin.Unlocking.Digital.Cryptocurrencies.www.EBooksWorld.ir.pdf>.
3. Mihus I. *Evolution of practical use of blockchain technologies by companies / I. Mihus // Economics, Finance and Management Review.* - 2022. - № 1(9). - Pp. 42-50. DOI <https://doi.org/10.36690/2674-5208-2022-1-42>. Режим доступу: <https://public.scnchub.com/efmr/index.php/efmr/article/view/177/121>.
4. Балазюк О., Пилявець В. (2022). *Технологія блокчейн: дослідження суті та аналіз сфер використання. Економіка та Суспільство. Випуск № 43.* DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-13>.